

PAGAL XV PRIEDĄ TEIKIAMA ATASKAITA

**GALIMA PERDIRBTO KAUČIUKO GRANULIŲ, KURIOS, KAIP
UŽPILDYMO MEDŽIAGA, NAUDOJAMOS DIRBTINĖJE VEJOJE,
RIZIKA SVEIKATAI**

Santrauka

**Cheminės medžiagos pavadinimas: cheminės medžiagos, esančios
perdirbto kaučiuko granulėse, kurios, kaip užpildymo medžiaga,
naudojamos dirbtinėje vejoje**

EB numeris: netaikomas

CAS numeris: netaikomas

Ataskaitą teikia: ECHA

Versijos numeris: 1.01

Data: 2017 m. vasario 28 d.

ATSAKOMYBĖS APRIBOJIMAS

Autorius neprisiima jokios atsakomybės už šiame dokumente pateiktos informacijos naudojimą. Atsakomybė už informacijos naudojimą tenka tik jos naudotojui. Dokumente padaryti pareiškimai ar pateikta informacija nedaro poveikio jokiam tolesniam reguliavimo darbui, kurį ECHA arba valstybės narės gali inicijuoti vėlesniame etape.

SANTRAUKA

ECHA nenustatė jokių priešasčių, dėl kurių ji rekomenduotų žmonėms nesportuoti ant dirbtinės vejų, kuriose, kaip užpildymo medžiaga, naudojamos perdirbto kaučiuko granulės. Šis patarimas pagrįstas ECHA vertinimu, kad granulėse randamų cheminių medžiagų poveikis kelia labai nedidelį susirūpinimą. Šis vertinimas grindžiamas šiuo metu turimais įrodymais. Tačiau, atsižvelgdama į tam tikras abejones, ECHA pateikia keletą rekomendacijų, kad pašalintų bet kokias likusias abejones.

ECHA įvertino perdirbto kaučiuko granulėse, kurios, kaip užpildymo medžiaga, naudojamos dirbtinėje vejoje (pvz., tiesiamoje lauko ir vidaus futbolo aikštelėse), randamų cheminių medžiagų riziką žmonių sveikatai.

Apskaičiuota, kad iki 2020 m. ES bus 21 000 didelių aikštelių ir apie 72 000 mažų aikštelių.

ES kaučiuko granulės, kurios naudojamos kaip užpildymo medžiaga, dažniausiai gaminamos iš panaudotų padangų. Įmonės informavo ECHA, kad didžioji dalis šios užpildymo medžiagos gaunama iš ES pagamintų padangų. Iš pateiktų duomenų matyti, kad į ES importuojamų padangų ir perdirbto kaučiuko granulių kiekis yra nedidelis. Tačiau ECHA negali patikrinti šios iš nepriklausomo šaltinio gautos informacijos.

Atlikusi literatūros apžvalgą ir išnaginėjusi kelių neseniai atliktų tyrimų rezultatus, ECHA nustatė, kad perdirbto kaučiuko granulėse yra įvairių pavojingų cheminių medžiagų. Cheminės medžiagos, kurios dažniausiai randamos perdirbto kaučiuko granulėse, yra policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAH), metalai, ftalatai, lakieji organiniai angliavandeniliai (VOC) ir pusiau lakūs organiniai angliavandeniliai (SVOC).

ECHA ištyrė riziką, kuri gali kilti ant dirbtinių sporto aikštelių dangų futbolo žaidžiantiems ir kita sporto veikla užsiimantiems vaikams (įskaitant vartininkus), profesionalia sporto veikla užsiimantiems suaugusiems ir šias aikšteles montuojantiems ar prižiūrintiems darbuotojams.

Kaučiuko granulių poveikį ECHA vertino atsižvelgdama į jų sąlytį su oda, iš granulių garuojančių cheminių medžiagų, taip pat pačių granulių sukeltą dulkių nurišimą ir įkvėpimą.

ECHA daro išvadą, kad perdirbto kaučiuko granulių poveikis dažniausiai kelia labai nedidelį susirūpinimą.

- 1) ECHA įvertintuose tyrimuose PAH koncentracija perdirbto kaučiuko granulėse paprastai buvo gerokai mažesnė nei REACH reglamente tokiems mišiniams nustatytos ribinės vertės. Tyrimuose ištirta apytiksliai 50 mėginių, paimtų iš naujų perdirbto kaučiuko granulių, ir keletas šimtų mėginių, paimtų iš daugiau nei 100 aikštelių. Mėginiai paimti skirtingose valstybėse narėse, pvz., Suomijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Portugalijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Be to, ECHA gavo įmonių atliktus tyrimus, kuriuose tirti iš skirtingų padangų frakcijų gaunami PAH. Tačiau svarbu pažymėti, kad, jeigu PAH koncentracija būtų tokia aukšta kaip bendra riba, taikoma visuomenei pagal REACH reglamentą teikiamiems mišiniams, susirūpinimas nebūtų nedidelis.

Tikimybė, kad laikui bėgant žaidėjams ir darbuotojams išsivystys vėžys, yra labai maža atsižvelgiant į PAH koncentracijas, kurios paprastai nustatomos ES perdirbto kaučiuko granulėse.

- 2) Atsižvelgiant į turimus, nors ir ribotus, duomenis apie metalų išsiskyrimą, kurio vertė neviršija žaislų srityje galiojančiuose teisės aktuose nustatytų ribų¹, galima teigti, kad žaidėjams ir darbuotojams kylanti rizika yra nedidelė.
- 3) Ištyrus kaučiuko granulėse esančią ftalatų, benzotiazolo ir metilizobutilketono koncentraciją, rizika žaidėjams ir darbuotojams nenustatyta, nes minėtų medžiagų koncentracija yra mažesnė už koncentraciją, kuri sukeltų sveikatos problemų.
- 4) Pranešta, kad iš kaučiuko granulių salėse išsiskiriantys VOC gali sukelti kvėpavimo takų, akių ir odos dirginimą.

Šio vertinimo išvados atitinka kelių kitų neseniai atliktų tyrimų, pvz., Nyderlandų Nacionalinio visuomenės sveikatos ir aplinkos instituto (RIVM) ir JAV Vašingtono valstijoje atliktų tyrimų, išvadas.

Atlikusi vertinimą, ECHA nustatė toliau išvardytus abejones keliančius aspektus.

- Išvados pagrįstos beveik 10 valstybių narių atliktais tyrimais, kuriuose tirta daugiau nei 100 aikštelių (kuriuose jau naudojama užpildymo medžiaga) ir naudota apytiksliai 50 naujų perdirbto kaučiuko granulių mėginių. Nors tyrimuose ECHA jokių konkrečių nukrypimų nenustatė, vis dėlto neaišku, kiek šie tyrimai yra reprezentatyvūs visoje ES esančiose sporto aikštelėse naudojamoms perdirbto kaučiuko granulėms.
- Kalbant apie perdirbto kaučiuko granulėse, kurios paprastai naudojamos kaip sporto aikštelių užpildymo medžiaga, esančias chemines medžiagas ir jų koncentraciją, pažymėtina, kad tam tikrų žinių vis dar trūksta.
- Iš kai kurių į ES įvežamų padangų arba kitokio kaučiuko, kurio sudėtis nežinoma, gyvavimo ciklo pabaigoje gali būti gaminamos kaučiuko granulės ir juose esanti cheminių medžiagų koncentracija gali skirtis nuo pirmiau minėtuose tyrimuose nustatytosios. Kaučiuko granulės gali būti importuojamos ir tokių granulių sudėtis nėra žinoma.
- Visų kaučiuko granulėse esančių cheminių medžiagų bendras poveikis nėra žinomas ir jį labai sudėtinga įvertinti. Tačiau nemanoma, kad ši abejonė gali daryti poveikį pagrindinėms šio vertinimo išvadoms.
- Kai kurios rizikai įvertinti naudotos vertės yra tik prielaidos. Šiam vertinimui naudotos tariamos vertės buvo konservatyvios (pvz., kiek granulių vaikai gali praryti žaisdami). Todėl šio vertinimo netikslumas yra nedidelis.

Dirbtinėje vejoje naudojamos kaučiuko granulės toliau tiriamos ES ir kitur. Pavyzdžiui, JAV Aplinkos apsaugos agentūra (EPA) įpusėjęs 2017 m. numatė parengti ataskaitą „Perdirbtų padangų dangos naudojimas žaidimų aikštelėse“. Gavusi šią ataskaitą, ECHA turės peržiūrėti savo vertinimo išvadas.

---

¹ Palyginus, pvz., su miltelių pavidalo ar elastingai žaislų medžiagai taikomomis ribinėmis vertėmis.

Remdamasi savo vertinimu, ECHA teikia toliau nurodytas rekomendacijas.

1. Apsvarstyti galimus REACH reglamento pakeitimus, užtikrinsiančius, kad būtų tiekiamos tik labai mažą PAH ar kitų susijusių pavojingų cheminių medžiagų koncentraciją turinčios kaučiuko granulės.
2. Įrengtų (lauko ir vidaus) aikštelių savininkai ir eksploatuotojai turėtų įvertinti kaučiuko granulėse, kurių yra jų aikštelėse, esančių PAH ir kitų cheminių medžiagų koncentraciją ir suprantamu būdu pateikti šią informaciją suinteresuotosioms šalims.
3. Kaučiuko granulių gamintojai ir šių granulių gamyba suinteresuotos organizacijos turėtų parengti gaires, kurios padėtų visiems (perdirbto) kaučiuko, kuris naudojamas kaip užpildymo medžiaga, gamintojams ir importuotojams atlikti savo medžiagos bandymus.
4. Europos sporto ir futbolo asociacijos ir klubai bendradarbiaudami su atitinkamais gamintojais turėtų užtikrinti, kad informacija apie dirbtinėse vejose naudojamų kaučiuko granulių saugumą būtų suprantamu būdu pateikiama žaidėjams ir plačiajai visuomenei.
5. Įrengtų vidaus aikštelių, kuriose yra kaučiuko granulių užpildas, savininkai ir eksploatuotojai turėtų užtikrinti tinkamą ventiliaciją.

Be to, ECHA rekomenduoja, kad dirbtinėse aikštelėse sportuojantys žaidėjai po užsiėmimų ant vejų, kuriose yra perdirbto kaučiuko granulių, imtųsi elementarių higienos priemonių. Pavyzdžiui, po žaidimo tokioje aikštelėje ir prieš valgydami jie visada turėtų nusiplauti rankas, bet kokius įdrėskimus ar nubrozdinimus tuoj pat dezinfekuoti, nusiauti avalynę (batus su pakala), nusiimti sporto inventorių ir suteptas uniformas, kad minkštas kaučiukas nepatektų į namus, žaidėjai, kuriems netyčia į burną pateko minkšto kaučiuko, neturėtų jo praryti.